

VII. Kaupungin yleisten töiden hallitus.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen vuodelta 1916 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Mitä rakennuskonttorin huonerakennusosaston toimintaan tulee, on kaupungin rakennusten ja talojen korjaus- ja kunnossapitotöitä suoritettu pääasiallisimmin ainoastaan mikäli ne on havaittu aivan välttämättömiksi. Näihin tarkoituksiin myönnetyt määrärahat osoit-tautuivat sentähden työaine- ja työkustannusten kohoamisesta huoli-matta kertomusvuonna yleensä riittäviksi, jäipä niistä useissa tapa-uksissa tuntuvia määriä käyttämättäkin. Niinpä kulutettiin eri-näisten korjausten määrarahasta, 45,000 markasta, ainoastaan Smk 37,749: 56, joten siis ylijäämä oli Smk 7,250: 44; kaupungin taloista toimitettavaa lumenkuljetusta y. m. varten olevasta 7,000 markan määrarahasta säästyivät vähäisen lumentulon johdosta Smk 836: 16; palolaitoksen rakennusten korjausmäärarahasta, 6,550 markasta, jäi käyttämättä Smk 1,363: 54; kaupungin kansakoulujen erinäisiä korjauksia varten olevasta 23,000 markan määrarahasta säästyivät Smk 11,674: 26, pääasiallisesti sen johdosta että useita kansa-koulutaloja vuoden varrella käytettiin majoitustarkoituksiin ja niiden korjauskustannukset sentähden pantiin maksettaviksi sotatilasta johtuvia kustannuksia varten olevasta määrarahasta; kunnallisten työväenasuntojen kunnossapitoa ja korjausta varten olevasta 2,800 markan määrarahasta säästyivät Smk 940: 03; poliisilaitoksen raken-nusten korjaus- ja kunnossapitomäärarahasta, 9,640 markasta, jäi käyttämättä Smk 1,684: 90; Eläintarhassa olevain kaupunginpuu-tarhan rakennusten korjausmääräraha, 4,000 markkaa, osoitti yli-jäämää Smk 593: 50; tulli- ja satamarakennusten kunnossapito-määrarahasta, 7,800 markasta, säästyivät Smk 4,421: 73, sen johdosta että suuri osa vastamainituista rakennuksista oli vuoden varrella sotilasviranomaisten käytettävänä, minkätähden niissä suunnitellut korjaustyöt ainoastaan osittain voitiin teettää; Oulunkylän kartanon erinäisiä korjauksia varten olevasta 1,770 markan määrarahasta jäi käyttämättä Smk 608: 57 ja Ouluntien talon n:o 3—5 korjaus-

Huoneraken-
nusosasto.

määräraha, 6,100 markasta, käytettiin talon myynnin johdosta ainoastaan Smk 20: 35. Kunnalliskodin korjausmääräraha, 8,800 markkaa, kulutettiin kokonaan, ja kaupungin sairaalain korjausta ja kunnossapitoa varten osoitetut 55,000 markkaa sekä kaupungin vuokraamain kansakouluhuoneistojen korjausmääräraha, 1,650 markkaa, niinkään käytettiin miltei kokonaan, niin että ensinmainitusta määrärahaista säästy ainoastaan Smk 13: 91 ja jälkimmäisestä Smk 20: 21. Sitä vastoin ylitettiin Bengtsärin kasvatuslaitoksen korjaus- ja kunnossapitomääräraha, 3,900 markkaa, Smk:lla 168: 75. Viimeksi mainitut työt toimitti kertomusvuonna samoin kuin lähinnä edellisenäkin vuonna sotatilan johdosta laitoksen johtaja.

Rakennuskonttorin huonerakennusosaston kertomusvuonna johdatamat uutisrakennustyöt, joita varten oli määrärahat merkitty puheenalaisen vuoden menosääntöön, olivat Topeliuskadun kansakoulutalo, kaksi Busholman uimahuonetta, lisärakennus kunnalliskodin kalustovajaan sekä eräät Nickbyn mielisairaalan rakennustyöt. Näiden töiden teettämisessä osoittautui sodan vaikutus rakennustoimintaan tuntuvaksi, eritoten syksystä 1915 alkaen, josta ajankohdasta lähtien sekä työaineiden että työvoimain hinnat herkeämättä kohosivat ja vaikeus saada tarvittavia työaineita lisääntymistään lisääntyi. Topeliuskadun kansakoulutalon rakennustyö edistyi kuitenkin niin pitkälle, että rakennusta syksyllä 1917 voitiin ruveta käyttämään tarkoitukseensa. Rakennusmääräraha, 358,000 markasta, käytettiin kuitenkin jo vuonna 1916 Smk 326,610: 80 eikä tilinpäätöksen osoittama jäännös, Smk 31,389: 20, riitä työn suorittamiseen, vaan täytyy kustannusarvio, joka oli laadittu ennen sotaa käypäin hintain pohjalla, tuntuvalle määrällä ylittää. Muut uutisrakennustyöt sitä vastoin voitiin teettää niitä varten osoitetuilla määrärahoilla. Busholman uimahuoneista, joita varten oli osoitettu 10,000 markkaa, oli kustannuksia kaikkiaan Smk 9,987: 21 ja kunnalliskodin työkaluvajasta ynnä uudesta vesijohtoputkesta, joita töitä varten oli osoitettu 2,200 markkaa, Smk 2,144: 12. Nickbyn mielisairaalan täydennystyöt, joita varten budjettiin oli merkitty 240,000 markkaa, suoritettiin hallituksen ylivalvonnan alaisina tarkoitukseen palkatun yksityisarkkitehdin johdolla. Kertomusvuonna suoritetuista töistä oli kustannuksia Smk 191,287: 07, mutta jäljellä on vielä eräitä töitä, joita sotatilan johdosta ei ole voitu teettää. Niinpä ei esimerkiksi laitokseen ole voitu hankkia eikä panna paikalleen keittiön sisustusta. Määrärahan säästö, Smk 48,712: 93, siirtyi sentähden vuoteen 1917.

Paitsi edellä mainittuja oli huonerakennusosaston teetetävänä eräitä töitä, jotka suoritettiin kaupunginvaltuuston kertomusvuoden varrella tekemäin päätösten johdosta valtuuston käyttövaroista

osoitetuilla määrärahoilla: erinäiset eduskuntavaaleista johtuneet työt, joista oli kustannuksia Smk 806:66; Neljännen linjan kansakoulun lämpöjohdon täydennys, määräraha 1,200 markkaa, kustannukset Smk 1,172:89; 40 uuden sairassijan, toisen alilääkäriin asuinhuoneiston sekä yhden palvelijahuoneen laittaminen Nickbyn mielisairaalaan, joita töitä varten oli etuantina myönnetty 26,750 markkaa merkittäväksi 1917 vuoden budjettiin ja joista oli kustannuksia kaikkiaan Smk 26,652:88; vapaaehtoisen palokunnan käytettävänä Vanhassakaupungissa olevan kaluvajan kuntoonpano, joka suoritettiin sitä varten osoitetulla 800 markan määrärahalla; erinäiset Humaliston sairaalan muutosrakennustyöt, joita varten myönnetystä 1,750 markan määrärahasta käytettiin Smk 808:38 ja ylijäämä Smk 941:62 siirrettiin 1917 vuoden budjettiin näiden töiden loppuun saattamiseksi. Edelleen rakennettiin vuoden varrella neljä tavaravajaa, niistä kolme Busholmaan ja yksi Vallilaan. Ensimmäisistä vajoista oli kustannuksia Smk 137,453:33 ja Vallilan vajasta 50,000 markkaa, jotka menot merkittiin 1917 vuoden budjettiin.

Kaupungin omistamissa, vuonna 1916 sotaväen käyttämissä rakennuksissa suoritettiin, paitsi erinäisiä korjaustöitä, osin kaupunginvaltuuston päätösten johdosta ja osin rahatoimikamarin määräyksestä erinäisiä töitä, joiden kustannukset panttiin maksettaviksi sotatilan aiheuttamain kustannusten tililtä. Näistä töistä, jotka myös käsittivät eräiden uusien ulkokuoneiden teettämisen, oli kustannuksia Smk 256,749:09.

Kaupungin viranomaisten ja yksityisten henkilöiden tilauksesta teetettiin huonerakennusosaston toimesta vuonna 1916 moniaita töitä, joiden kustannukset, kaikkiaan Smk 101,049:23, laskuilla perittiin asianomaisilta tilaajilta.

Edelleen oli huonerakennusosaston kaupunginvaltuuston syyskuun 12 päivänä 1916 tekemän päätöksen johdosta rakennutettava Vallilan kortteliin n:o 558 työväenasuntoryhmä, jossa oli kymmenen 16 huonetta käsittävää asuinrakennusta sekä 3 ulkokuoneraennusta, joissa oli kaikkiaan 10 pesutupaa sekä tarpeelliset makit. Tähän tarkoitukseen osoitti kaupunginvaltuusto 567,500 markan etuannin, joka on sittemmin merkitty 1917 vuoden budjettiin. Rakennustyö aloitettiin syyskuun lopulla ja jatkui sateisesta syksystä ja aikaisin alkaneesta, työnsuoritusta vaikeuttavasta kovasta pakka-
sesta huolimatta niin nopeasti, että ensiksi valmistuneet rakennukset voitiin vuokrata tammikuun keskivaiheilla 1917 ja kaikki rakennukset saattaa käyttökelpoiseen kuntoon seuraavan helmikuun lopulla. Sosialilautakunnan esityksestä teetettiin rakennuksissa hallituksen päätöksen mukaan erinäisiä töitä alkuperäisessä ra-

kennusohjelmassa olevain lisäksi. Erään asuinrakennuksen kellari-kerrokseen sisustettiin ruokatavarakauppaa varten myyntihuoneen, asuinhuoneen ja eteisen käsittävä huoneisto; tulenvaaran vähentämiseksi laitettiin sähkövalaistus kaikkiin huoneisiin, ja korkeamalla maasta sijaitseviin huoneisiin hankittiin pelastusköysitikapuut. Mainituista lisätöistä oli kustannuksia kaikkiaan 20,000 markkaa kokonaiskustannusten ollessa tilien mukaan Smk 409,938: 49. Säästö vuoteen 1917 oli siis Smk 157,561: 51.

Olevien olojen johdosta ei useita teetettäväksi aiottuja töitä voitu vuoden varrella suorittaa, minkätähden niiden määrärahat siirtyivät 1917 vuoden budjettiin. Näistä töistä mainittakoon Rikhardinkadun kaupunginkirjastotalon tuuletuksen parantaminen ja Kaisaniemen ravintolan ulkopuolinen maalaus.

Kaupunginase-
makaavaosasto.

Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosasto suoritti kertomusvuonna loppuun vuonna 1915 aloitetut ehdotukset XIII ja XIV kaupunginosan asemakaavan uudesti järjestämiseksi, minkä ohessa XV kaupunginosan asemakaavaehdotus laadittiin lopullisesti. Hallituksen antaman tehtävän johdosta kaupunginasemakaavaosasto kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti laati useiden kaupungin korttelien asemakaavanmuutokset sekä suoritti sitä paitsi suunnittelutöitä m. m. Meilansin länsialueen käyttämiseksi, Käpylän ja Guntähden alueiden jaoittamiseksi sekä Esplanadien ja Erottajan järjestämiseksi. Viimeksi mainittua tarkoitusta varten kaupunginasemakaavaosasto hallituksen suostumuksella valmisti mittakavaan 1 : 200 laaditun mallin, joka käsitti Esplanadikadut ja Erottajan niitä ympäröivine rakennuksineen.

Hallitukselta ja sen asettamilta valiokunnilta saamainsa tehtävään mukaisesti kaupunginasemakaavaosasto antoi lausuntoja eräistä hallituksen käsiteltäviksi lähetetyistä asioista.

Insinööri-
osasto.

Rakennuskonttorin insinööriosastolla oli vuonna 1916 suoritettavana lukuisia mainitun vuoden budjetissa lueteltuja töitä. Osastolla oli tässä kohden voitettavana tuntuvia vaikeuksia, varsinkin kesällä, työvoiman ja sopivain työaineiden puutteen johdosta sekä vuoden jälkipuoliskolla sen johdosta että työpalkat olivat kohonneet 50—60 %:lla sekä työaineiden, varsinkin hiekan, hinnat jopa 100:kin %:lla. Tästä huolimatta saatiin suurin osa insinööriosaston suoritettavista töistä valmiiksi ja ainoastaan vähäinen osa täytyi lykätä toistaiseksi ja niiden määrärahat siirtää vuoteen 1917.

Kadut ja yleiset
palkat.

Kaupungin katuosain erinäisiä korjauksia varten 1916 vuoden budjettiin merkityllä 25,000 markan määrärahalla uudistettiin ne katupäällystyksset, jotka maistraatin toimittamassa katukatselmuksessa oli julistettu kelvottomiksi, sekä suoritettiin moniaat muut työt, niinkuin useiden katuosain viertopäällystyksen uudistus sekä

kaksi raitiotiesillaketta Läntiselle viertotielle. Siten suoritettujen töiden paljouden sekä edellä mainitun työ- ja työainehintain kohoamisen johdosta osoittautui budjettiin merkitty määräraha riittämättömäksi. Rakennuskonttorin pyynnöstä myönsi kaupunginvaltuusto 9,000 markan määrärahan, josta kuitenkin Smk 769: 71 jäi käyttämättä. Puheenalaisista töistä oli kustannuksia kaikkiaan Smk 33,230: 29.

Kuluvan vuoden budjettiin merkityistä katujen ja yleisten paikkain kunnossapitotöistä saivat alempana mainitut jäädä toistaiseksi osin työkustannusten kohoamisen, osin työvoiman ja työaineiden puutteen johdosta. Niinpä päätti hallitus Myllytien viertopäällystyksen uusimisen, jota työtä varten oli budjetissa osoitettu 650 markkaa, jätettäväksi toistaiseksi ja määrärahan palautettavaksi kaupunginkassaan, koska se huomattiin riittämättömäksi työn teettämiseen tarpeellisessa laajuudessa. Täyteaineen puutteessa ei kuluvana vuonna voitu suorittaa Sture- ja Fredrikssperinkadun kulmauksessa olevan avonaisen paikan uudesti tasoitusta, minkätähden tähän tarkoitukseen myönnetty määräraha siirrettiin vuoteen 1917. Harjutorin tasoitusta varten oli 1916 vuoden budjettiin merkitty edelliseltä vuodelta siirtynyt 12,900 markan määräraha, johon oli myönnetty 950 markan lisäys. Kertomusvuonna näistä varoista kuitenkin käytettiin ainoastaan Smk 2,218: 78, jolla rahamäärällä palkattiin miehistöä vastaanottamaan täyteainetta viereisiltä rakennusmailta. Jotta kävisi mahdolliseksi laskea raitiotie pitkin Ensimmäistä linjaa sekä Alppi- ja Castrénkatua Ensimmäisen ja Toisen linjan välille, päätettiin nämä kadut tasoittaa jo vuonna 1915, mutta kun raitiotieyhtiö ei voinut hankkia raidetarpeita, sai tasoitustyö jäädä sillensä. Kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti pidettiin tähän tarkoitukseen osoitettuja varoja säästyneinä, minkätähden ne 1917 vuoden menosääntöä laadittaessa otettiin lukuun säästöarviolaskelmassa. Kaupungille kuuluvan Katajanokan pohjoisrannan osan ketokiveyksen uudistus, jota varten budjettiin oli merkitty 3,850 markkaa, voitiin ainoastaan osittain suorittaa, syystä että rantaa suurelta osalta käytettiin sotilaallisiin tarkoituksiin. Määrärahasta siirtyi Smk 3,591: 94 vuoteen 1917. Fjälldalinkadun ketokiveyksen uudistamiseen tontin n:o 4 viereltä osoitetusta 650 markan määrärahasta käytettiin ainoastaan Smk 83: 90, syystä että tontti vuoden varrella siirtyi yksityisen omaksi. Sekä työaineiden että kadunlaskijain puutteessa ei Kammio- ja Meilansinkadun välisen Topeliuskadun, Porthankadun ja Itäisen viertotien välisen Viidennen linjan, Kotkan- ja Kajaaninkadun välisen Porvoonkadun eikä Merikadun ja satamaradan välisen Kapteeninkadun jatkeen kiveämistä eikä myöskään jalkakäytävään teettämistä kort-

telin n:o 306 vierelle voitu suorittaa, vaan siirrettiin näiden töiden määrärahat vuoteen 1917.

Kaisaniemenkadun tasoitus, jota varten 174,900 markkaa oli merkitty jo 1915 vuoden budjettiin, voi alkaa vasta 1916 vuoden alussa. Kun sekä työpalkat että työainehinnat olivat tuntuvasti kohonneet tämän työn kustannusarvion laadinnasta lähtien, täytyi määrärahaa korottaa 42,000 markalla. Vuoden päättyessä olivat tasoitustyöt edistyneet niin pitkälle, että kallion louhinta ja pinnan tasoitus oli suurimmalla osalla Mikon- ja Vuorikadun välistä aluetta suoritettu sekä tarpeelliset viemärijohdot sijoitettu katuun. Määräraha oli vuoden päättyessä jäljellä Smk 139,413: 09, joka määrää siirrettiin vuoteen 1917.

Kanavat ja viemärit.

Kanavia ja viemärejä varten myönnetystä 35,000 markan määrärahaasta käytettiin viemärijohtojen teettämiseen Smk 10,182: 77, syöksykaivojen rakentamiseen Smk 22,084: 19 ja ojain teettämiseen Smk 2,798: 45, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 65: 41.

Tarpeellisten sementtiputkien puutteessa ei kuluvana vuonna voitu suunniteltua katkaisevaa viemäriä Hesperianpuistosta Töölön sokeritehdasalueen halki Savilan puhdistusasemalle teettää, vaan siirrettiin tämän työn määräraha, 31,200 markkaa, vuoteen 1917.

Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käytöstä ja hoidosta oli kustannuksia Smk 16,933: 20 määrärahan ollessa 14,900 markkaa. Ylitys johtui m. m. siitä, ettei vuoden varrella saatu The scandinavian septic-tank company'n lupaamaa lietepumppua.

Tiet.

Teiden erinäisiä korjauksia varten oli kertomusvuoden menosääntöön merkitty 10,000 markkaa. Vaikka töiden suorituksessa noudatettiin suurinta säästäväisyyttä ja ainoastaan välttämättömimmät korjaukset toimeenpantiin, osoittautui määräraha työ- ja työainehintain kohoamisen johdosta riittämättömäksi, minkätähden rakennuskonttorille hallituksen esityksestä myönnettiin 1,500 markan lisämääräraha, josta kuitenkin vuoden päättyessä oli säästynyt Smk 108: 57.

Viertotiet.

Viertoteiden korjausmääräraha, 15,000 markkaa, niinkään osoittautui riittämättömäksi vuoden varrella teetettäviin laajaperäisiin korjaustöihin, joista mainittakoon sekä Itäisellä että Läntisellä viertotiellä toimeenpantu viertopäällälystyksen uudistus, edellisellä 9,215 ja jälkimmäisellä 6,763 neliömetrin alalla. Näihin tarkoituksiin osoitettiinkin 3,500 markan lisämääräraha, mutta kustannuksia oli kaikkiaan ainoastaan Smk 18,148: 78.

Kustannuksia satamain erinäisistä korjauksista oli Smk 31,572: 34, joten tähän tarkoitukseen osoitetusta 35,000 markan määrärahaasta säästyivät Smk 3,427: 66.

Insinööriosaston rahasäännön ulkopuolella osoitetuilla määrärahoilla teettämistä töistä mainittakoon Oulunkylän rautatieaseman ja kunnalliskodin välisen tien kuntoon panettaminen. Puheenalainen tie oli alkuaan tehty ainoastaan kapearaiteisen radan alustaksi, mutta sotilasviranomaiset olivat tilanneet radan, ja tie oli siinä kunnossa, että ajoliikenne siinä oli mahdoton, minkätähden kaupunginvaltuusto vaivashoitohallituksen esityksestä päätti tien kuntoonpanotyön aloitettavaksi vuonna 1916, mutta kustannukset merkittäviksi 1917 vuoden budjettiin. Vuoden vaihteessa oli puheenalaisen tien korjaukseen käytetty Smk 10,969: 43.

Työvoiman ja tarveaineiden puutteen sekä muiden sotatilan yhteydessä olevain seikkain johdosta ovat useat 1916 vuoden budjettiin merkityt rakennuskonttorin insinööriosaston suoritettavat työt jääneet teettämättä ja määrärahat siirtyneet vuoteen 1917. Näistä määrärahoista mainittakoon: Hämeen- ja Alppikadun välisen Toisen linjan kaupungille kuuluvan osan päällystäminen ketokivillä Smk 5,380: 07, Länt. Heikin- ja Etel. Rautatiekadun välisen Arkadiakadun samoin Smk 1,820: 11, Ensimmäisen ja Toisen linjan välisen Alppikadun samoin 4,150 markkaa, Alppi- ja Castrénkadun välisen Ensimmäisen linjan samoin 5,300 markkaa sekä Ensimmäisen ja Toisen linjan välisen Castrénkadun samoin 3,300 markkaa, Siltasaarenkadun ja Toisen linjan välisen Sörnäsin rantatien ketokiveyksen uudistus 6,700 markkaa ja tavaravajain n:ojen 7, 8 ja 9 merenpuolisen Mynttirannan noppakiveyksen uudistus Smk 6,494: 45, Dagmarin- ja Aurorankadun välisen Töölönkadun tasoitus Smk 2,811: 50 ja Kaavinkadun samoin Smk 10,328: 79, Speranskintien pintateraus 1,575 markkaa ja Kaivopuiston Ison lehtotien samoin Smk 2,348: 20, Läntisen viertotien laajennus niiltä kohdin, mihin uutisrakennuksia oli tehty tai tuli teetettäväksi, 15,000 markkaa, sivuraiteen laskeeminen Sörnäsin rantatielle sähkölaitoksen alueen eteläpuolisille varastopaikoille asti Smk 11,294: 60, korttelin n:o 534 vierelle Sörnäsin haararadan pohjoispuolelle laskettavat uudet rautatieraitteet Smk 12,378: 57 sekä uudet rautatieraitteet ynnä Sörnäsin rantatien tarpeellinen tasoitus Smk 31,755: 76.

Nostamattomia määrärahoja.

Samoin syistä, jotka aiheuttivat vastamainittujen töiden toistaiseksi jättämisen, ei myöskään voitu toteuttaa kertomusvuodeksi vahvistettua Santa- ja Busholman tasoitus-, viemäri- ja laituritöiden rakennusohjelmaa. Niinpä puuttuu laiturimuuri vielä ohjelmaan merkitystä noin 55 m:n pituisesta Ruoholahden viereisestä rantasillasta ja Laivarantaan ehdotettuun 100 m:n pituiseen uuteen rantasilltaan on arkut upotettu ja täytetty ainoastaan 60 m:n pituudelta, jota vastoin jäljellä olevalla 40 m:n pituisella alalla vielä on ruoppaus toimitettava yli 9 m:n syvyydeltä. Suunnitelluista

kaduntasoitustöistä suoritettiin ainoastaan Neptunkadun tasoitus Lastaajankadulta pohjoiseen 130 m:n pituudelta ja puoleen leveyteen. Lastaajankatu sitä vastoin tasoitettiin kokonaan, minkä ohessa Ahti- ja Neptunkadun väliseen alaan sijoitettiin viemärijohto. Tämän lisäksi suoritettiin puheenalaisen alueen katuverkossa erinäisiä täydennys- ja päällystystöitä. Jotta kortteleja n:o:ja 254, 255 ja 258 voitaisiin käyttää varastopaikkoina, teetettiin niihin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti väliaikaiset kadut. Satama-alueelle rakennettuja tavarasuojia varten rakennettiin Ruoholahdenrantaan Neptunkadun päähän väliaikainen purkauslaituri. Vuoden varrella ruopattiin sitä paitsi suurin osa Hietalahden satamaa 7.5 metrin syvyyteen. Vastamainituista töistä oli kustannuksia kaikkiaan Smk 348,927:20. Kun vuodelta 1915 siirtynyt määräraha oli ainoastaan Smk 127,753:09, syntyi siten vajausta Smk 221,174:11, joka vajaus kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti pantiin maksettavaksi 1917 vuoden budjetissa osoitetusta määrärahasta.

Geodeettisten töiden osasto.

Vuonna 1916 suoritti kaupungingeodeetti moniainita hänen tehtäviinsä kuuluvia toimituksia, nimittäin tarkastus-, paalutus- ja kivi-jalankatselmuksia sekä tonttien tasapunnituksia.

Kaupunginistutusten osasto.

Kaupunginistutusten hoitoa toimitettiin vuonna 1916 samaan tapaan kuin lähinnä edellisenäkin vuonna. Vuoden varrella esiintynyt yleinen työpalkkain nousu sai aikaan, että istutusten ja puutaimistojen voimassapitoo osoitettu 135,000 markan määräraha osoittautui riittämättömäksi, minkätähden täytyi kaupunginvaltuustolta hankkia 8,000 markan lisämääräraha. Siten olemassa olevasta 143,000 markan kokonaismäärärahasta käytettiin vuoden varrella Smk 142,667:29. Kertomusvuonna istutettiin 1,253 puuta ja pensasta, 9,025 monivuotista kasvia sekä 43,175 yrttimäistä kukkakasvia.

Puutarhaosaston vuoden varrella suorittamista uutistöistä mainittakoon Speranskietien ja Laivurinkadun viereinen tenniskenttä, joka kuitenkin ennen käytettäväksi luovuttamista täytyy päällystää hiilijauheella ja aidata. Tarkoitukseen käytettävänä olevista Smk:sta 6,114:56 kulutettiin Smk 6,095:82. Kaisaniemessä suoritettiin tasoitustöitä Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisella alueella sekä lisäksi käyttämättömällä Lapinlahdenkadun tontilla n:o 2.

Talven varrella laittoi puutarhaosasto kelkkaratoja kaupunginistutusten eri osiin, käyttäen tähän tarkoitukseen Smk 3,399:96.

Puhtaanapito-osasto.

Rakennuskonttorin puhtaanapito-osastolla oli vuoden varrella voitettavana suuria vaikeuksia, joita johtui eritoten jätteiden kuljuttamista kohdanneista liikenne-esteistä sekä kalliista ajasta. Tämän johdosta täytyi osaston, vaikka sen toiminnasta olikin tuloja enemmän kuin oli laskettu, hankkia lisämäärärahoja puhtaanapidon toimittamiseen.

Katujen puhtaanapito käsitti vuoden varrella, paitsi kaupungille kuuluvia katuja, yleisiä paikkoja, viertoteitä ja teitä, myöskin kirkkojen katuosat, 90 yksityistaloon VI kaupunginosan huvila-alueella kuuluvat katuosat, 35 Kaivopuiston huviloihin kuuluvaa katuosaa sekä 67 yksityisen talonomistajan katuosat muissa kaupunginosissa. Tuloja yksityisten katuosain puhtaanapidosta oli Smk 42,779: 67 laskettujen 32,500 markan sijasta, joten voittoa syntyi Smk 10,279: 67. Kustannuksia katujen puhtaanapidosta oli Smk 555,039: 44, ja kun tähän tarkoitukseen oli budjetissa osoitettu 459,300 markkaa sekä sittemmin myönnetty 113,600 markan lisämääräraha, syntyi ylijäämää Smk 17,860: 56. Tulot katujen puhtaanapidosta ylittivät siis lasketun määrän 31.6 %:lla ja kustannukset lasketun määrän 3.1 %:lla.

Makkien puhtaanapidon toimitti osasto vuoden varrella kaupungin omistamissa taloissa, kansakouluissa, kirjastoissa, kauppahalleissa ja majoitushuoneistoissa sekä 1,244 yksityistalossa, jota paitsi osasto toimitti seisotuskaivojen tyhjentämisen 790 talossa. Tuloja makkien puhtaanapidosta oli laskettu olevan 328,480 markkaa, mutta todellisuudessa niitä oli Smk 344,726: 43, joten voittoa tuli Smk 16,246: 43. Makkien puhtaanapidosta, jota varten budjettiin oli merkitty 306,900 markkaa, mihin lisäksi tuli 79,000 markan lisämääräraha, oli menoja Smk 385,489: 15, joten ne tuntuvasti ylittivät tulomäärän.

Apuharvennusta toimitettiin Meilansin alueella, jolloin myös kuivat ja kaatuneet puut poistettiin. Täten saatiin 34.3 m³ sekahalkoja, 3.3 m³ parruja sekä 119.5 pituusmetriä ruoteita ja hirsii. Pakaan metsästä taas poistettiin 58 yli-ikäistä vioittunutta kuusta ja mäntyä, joista saatiin 2.25 m³ pyöreää puuta, 39 m ruoteita, 294 m rakennushirsii ja 10 m³ halkoja sekä 19 kuormaa kuusenhavuja kaupunginpuutarhaan. Rakennuspuut ja halot toimitettiin käytettäväksi kaupungin omiin tarpeisiin. Sen johdosta että venäläinen sotaväki piti hallussaan kaupungin metsiä, ei niissä kertomusvuonna voitu muuta hakkuuta toimittaa.

Kaupungin
metsän hoito.

Hiukan metsänperkausta toimitettiin poistamalla lehtipensaita Gumtähden ja Meilansin istutusaloilta.

Metsänpaloa tai sen alkua ei vuoden varrella sattunut.

Venäläinen sotaväki teki kaikkialla hillittömästi vahinkoa, ja sotaväen turvissa siviilihenkilötkin harjoittivat kaikenlaista ilkivaltaa kaupungin metsissä, paikoitellen tuhoten aidattujakin istutuksia. Lailliseen syytteeeseen saatettiin vuoden varrella 13 henkilöä, joista 8 tuomittiin 10—50 markan sakkoon sekä suorittamaan vahingonkorvausta. Muita 5 henkilöä vastaan nostetut jutut lykkääntyivät seuraavaan vuoteen.

Ylimääräistä vartiointia toimitettiin vähäisessä määrässä ainoastaan läntisellä vartioimisalueella joulunpyhän edellisinä päivinä, koska oli osoittautunut turhaksi olevissa tavattomissa oloissa käyttää tähän tarkoitukseen mainittavia kustannuksia. Toimitetusta vartioinnista oli menoja Smk 162: 51.

Metsänhoidosta johtuneet työkustannukset jakautuivat seuraavasti:

Kaato, apuharvennus ja kuljetus	Smk	977: 40
Metsänperkaus	„	13: 14
Ylimääräinen vartiointi	„	162: 51
	Yhteensä Smk	1,153: 05

Kun saatujen metsätuotteiden arvo oli ainoastaan Smk 1,043: 75, koitui kaupungille suoranaisia menoja Smk 109: 30.

Kaupungin
satamain laa-
jennus.

Hallituksen vuoden varrella käsittelemistä tärkeämmistä asioista mainittakoon kaupungin satamain laajentamiskysymys. Sittenkuin kaupunginvaltuuston valmisteluvaliokunta oli huhtikuun 18 päivänä 1912 lähettänyt asian hallitukseen, joka taas oli antanut rakennuskonttorin toimeksi valmistella sitä, antoi konttori huhtikuun 4 päivänä 1916 hallitukselle ehdotuksen puutavarasataman rakennuttamisesta Sörnäsän niemekkeen itäosaan, minkä ohessa konttori laatimillaan yleisluonnoksilla valaisi mahdollisuutta käyttää Sumpparia ja Nihtiä vastedes merenkulktarkoituksiin sekä laati kaksi vaihtopuolista ehdotusta sen seikan selvittämiseksi, olisiko ja missä määrin Vanhankaupunginlahden itärantaa käytettävä merenkulktarkoituksiin. Sen ohessa teki rakennuskonttori toisessa, kesäkuun 6:ntenä 1916 päivätyssä kirjelmässä hallitukselle ehdotuksen, että aikaisemmin päätetyt Santa- ja Busholman laituri-laitteet rakennettaisiin kirjelmän oheisen ehdotuksen mukaisesti siten, että ne muodostaisivat suuren, yleiseen merenkulkuun käytettävän kauppasataman, jossa olisi suurempi vesisyvyys kuin aikaisempia laiturilaitteita rakennettaessa oli pidetty tarpeellisena. Mainittuja ehdotuksia käsitteli hallitus vuoden varrella useissa eri kokouksissa, osittain laivapäällikköyhdistyksen edustajain, satamakaapteeni O. W. Andsténin sekä merikapteenien L. Laurentin ja A. Mannelinin läsnä ollessa, jolloin hallitus katsoi tarpeelliseksi rakennuskonttorilta hankkia lisäselvitystä siitä, vaikeuttaisivatko Sörnäsän niemekkeen itäosaan ehdotetut satamalaitteet Sumpparin ja Nihdin käyttämistä osin puutavara- ja osin muun tavaraliikenteen tarpeisiin, sekä siitä, mitä kustannuksia vastamainittujen saarten satamalaitoksesta oli verrattuna Santa- ja Busholmaan ehdotettujen satamalaitosten kustannuksiin. Lopuksi teetti hallitus rakennus-

konttorissa suunnitelman Ruoholahden pohjoisrannan järjestämiseksi. Kun ei hallitus kuitenkaan saanut tästä asiasta täydellistä selvitystä vuonna 1916, ei se voinut asiaa loppuun käsitellä kertomusvuoden kuluessa, minkätähden seikkaperäisempi selonteko hallituksen sittemmin kaupunginvaltuustolle lähettämästä lopullisesta ehdotuksesta lienee oikeastaan pantava hallituksen vuodelta 1917 annettavaan toimintakertomukseen.

Kertomusvuonna piti hallitus 61 kokousta, ja sen vuoden varrella antamia kirjelmiä oli 321.
